

Politicorvm Libri Decem

Contzen, Adam

Colonia, [1621]

Cap. XXXIX. Amplius ostenditur, nouatores nec synodum, nac pacem
habere posse.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95437](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95437)

Responso
ad omnia
Concilia.

temur? Sed quid hoc ad rem? Et paulo post. Neque fas est, ut vel homo, vel cæterus ullus nobis in hac causa praeiudicaret. Itaque si rem speciet nulla penitus Concilia audient. Ad omnia respondebunt. Quid attinet hæc proferre? Sed quid hoc ad rem, si aliter definitum est in Conciliis nostrorum? Nullus homo, nullus cæterus nobis praeiudicare debet. Sufficit nobis conscientias nostras exonerasse, ad defensionem veritatis, & libertatis in Ecclesia. Inconstanter itaque sentiunt, & opiniones suas alternant. Concilia fugiunt vetera, quæ illa si agnoscant, damnatos se persentiscunt, eadem usurpant contra novas hæreses, noua Concilia cupiunt ex suis, ut fratres suos aliter sentientes affligant, noua suorum nolunt, quibus ipsorum causis praeiudicetur. Vno verbo, cum ipsis obstitunt, vitiosa Concilia, si faueant, probata. Ex scripturâ iam dudum regulam Lesbiam fecere, in sua sentia eam detorquentes, Concilia eodem impetu trahere peroptant. Hinc igitur facillima opinionum iactatio, hinc illa tam multa male interpretari oportet eos, qui nolunt recte intelligere.

§. 4. Quod vero eorum sententias ad veritatem contra eos probandum adduco, auctorem habeo Apostolum, qui Athenienses Idololatrias ex ipsorum poetis ad fidem instruit, Act. 17. probatque ex illis veritatem quam illi recte dictorum auctores, aut non cognouerunt, aut in iniustitia detinuerunt. Et imitari Apostolum sunt præfati Patres, Iustinus Martyr, Theophilus Antiochenus, Tatianus, Clemens Alexandrinus, Minutius Felix, D. Cyprianus, Arnobius, Lactantius, Origenes, Eusebius, Augustinus. In primis Tertullianus, qui eadem ratione hæreses oppugnandas censet. Hoc loco, inquit, licebit mihi argumenta, etiam ex aliorum hæreticorum parte conquirere. Firmum est genus probationis, quod etiam ab aduersario sumitur, ut veritas, ab ipsis inimicis veritatis probetur.

Verum hæc quoque exemplo Belgico comprobanda sunt. Synodum serio à statibus petierunt Contra-Remonstrantes seu Rigidi, idem videtur Remonstrantium seu Mollium fuisse desiderium, ut in scripto de ratione pacis conciliandæ ordinibus exhibitio tradunt. Verum cum ad rem ventum est, nullam Synodum se velle declarant, omnem ordinibus potestatem concedere. Eâ de re scribit Caspar Barlaeus in Bogermanno ἐπεὶ οὐκ ἔστιν. Præfinit ergo omnem tolerantiam spem Bogermannus, nisi legitimo iudicio caueatur, hoc est, nisi tota hæc, quæ hactenus agitata fuit, & adhuc agitur controuersia, à Synodo fuerit definita. Sed quali? exponam, quam Holl. Ord. conuocari, & celebrari permittant, cui de loco, & tempore, nec non de sumptibus, & cenarum impensis prospiciant; ad quam ex suis spectatorem vnum aut alterum delegent, qui rerum, quæ illis aguntur (ne deprodenda Hispano patriâ agi putent) consensint; denique cuius decreta sigillo suo ratissima habeant, & aduersus refractarios quam possunt citissime & ἐμμελέως effecta dent. Reliqua Synodi & Theologorum sint, oportet. Conuenient ad hanc à Clavibus siue Magistratu Ecclesiastico deputati. Viri ad disputandum & μετὰ ἀντιθέτους redarguendum maxime idonei, testimonium habentes, quod sani sint in doctrina, & omni suspicionis labecula vacent, & rerum ad hæc ecclesiasticarum usu

Synodus.

Dictum,
factum.

Contradi-
centes.

Quod boni
& quod
malum est.

Personarum
acceptio.

ἐδὲ τὰς τὰς ἐχέμεν ἐδοκί. Sedebunt Patres. Præbit verba Præfati aliquis, & longa oratione, Ecclesia cum tot errorum monstris conflantibus, labores & dolores enarrabit, & Deo gratias agere assulisse nunc illum solem, quo de salutarum malorum remedio liceat solito more cogitare, & hereticas aduersariorum sententias communibus suffragiis simul ac semel condemnare; hortabitur idem fratres ad moderationis Concilia, ad serium Articulorum examen, ad iudicandum sanctè & sine περιστολή, & qua plura ad formalitates faciunt. Citabuntur more Remonstrantes, accusabuntur & τὸ ἐξ ἑαυτῶν, quod priuata auctoritate, non consultâ Synodo ausi fuerint à receptis Catecheseos, & Confessionis Belgicæ formulis recedere, & sanorum verborum summa contradicere; quod si

habent, quo se defendere possint, tacebunt breuiter illud & syllogisticè proponere, ut si vera sunt quæ dicunt, iudicio Synodi probentur, si falsa, spiritibus prophetarum se subiiciant, & decreto illorum, nisi tanquam ethnici, & publicani haberi velint, morem gerant. Disputabitur acriter, an scripturis & veritati, quæ in Ecclesiis, & prout in Ecclesiis docetur, contrariantur articuli. Negabunt hi, affirmabunt illi. Tandemque Remonstrantibus exire iussu, & foris obambulare, deliberabitur, quid facto opus sit, dissentientibus vero opinionibus & Patrum sententiis, mittentur calculi, collectis quæ suffragiis decretum fiet in hunc fere modum. Decretum & iudicauit Synodus, decernit & iudicat etiam nunc, quinque istos Remonstrantium articulos, tum ratione sui, tum ratione consequentiarum orthodoxos non esse, sed recepta harum Ecclesiarum doctrinâ contradiçere, ideoque in Doctoribus & Pastoribus ferendos minime esse, qui vero Remonstrantium altum de iis silentium præstare velint, neque quicquam se orthodoxa sententiam contradicere sanctè spondere, eorum omnium, vxoris, & liberorum ergo miserum sit: qui autem suprascriptos articulos mordicus tueri volent, eisdem voce & scriptis profiteri, ministerio abdicantur, eorumque hereditatem accipito alter; sed qui Ecclesiam hæc tenus editis in lucem libris oppugnant, eiusque doctrinam blasphemant, nisi velint ἀποδοῦναι, & facti sui culpam coram eadem Synodo humiliter deprecari, fulmine excommunicationis feriuntur. Cum hoc decreto ibitur ad Ordines, eorumque arificatio postulat, non quod ita facere necesse sit, sed quod conducatur, qui si probauerint moderatum illud Synodi decretum, audient patria Patres, Ecclesie nutritii, Constantini, Theodosii, Christianissimi principes, vt qui Bogermannus, si brandi expectatione, & torporum, quibus nunc macerantur, desiderii, satisfecerint: si abnuent, sibi que eorum omnium iudicium debere dixerint, ac ipsum Synodi decretum multum multiplicis nullitatis conuictum, resciderint, redibunt ad antiquum patres, desperata pax est, tolerandi spes nulla, nec habebuntur Ordines, qui haberi volunt, religionis amantes, osoros hæreses, sed contra earum fautores, promotoresque. Hæc Synodistis, cuius legitimo iudicio controuersias hæc transigi vult Bogermannus, ipsissima est Idea. Plato vocaret ἀντιστοιχείαν. Barbari Philosopher Synodeitatem. Verum qui hæc Synodi & iudicii Ecclesiasticæ lege constringunt Ordines, nec ante tumultuandi finem facere in animum induxerunt, priusquam de Remonstrantium articulis triumphum reportauerint. Videant cauti, ne dum fragili querunt illud dementem, infringant solidum, & nimum instando rupturam faciant: Fit interdum, vt qui pacis conditiones legitimas detestando, hostem profligatum vult, causa cadat, cum alteri quid concedendo seruari & ipse potuisset. Sed hæc δὲ ἐν τῇ νῦν νεκρῇ: Dei in genibus sunt posita.

CAPVT XXXIX.

Amplius ostenditur, Nouatores nec Synodum, nec pacem habere posse.

§. 1. SYNODVM tentarunt tandem aliquando, sed in qua nihil non modo secundum veteres, sed ne quidem secundum eas quas dixerunt ipsi, actitatum est. Hunc autem cæterum Concilium non esse ostendit cap. 56. coronidis.

Certum est ea prouidentia, & ἀνταγνεία Rempub- Omnis Respublicæ Ecclesiasticæ à Deo constitutam, vt in ea publica bene veritatis agnoscendæ, errorumque deprehendendorum infallibilem normam collocat, iudicemque constituta potest lites litium ac controuersiarum finendarum dederit. Neque enim vilo modo Reipublicæ nomine digna est illa ciuitas, in qua ita de iure manum conferunt incola, vt post multas expensas, & longa litigia, de causa sua maneant incerti. In qua nullus est, qui ita sententiam pronunciet, vt altera pars victicem,

cem, altera se victam cognoscere possit. At vero tales Respubl. sunt omnes cætus Nouatorum, sine normâ, sine iudice veri. Non sunt igitur Ecclesiæ CHRISTI.

Scripturam omnes iactant, sed omnes pro se cõtra aduersam partem vsurparunt. Et iam nunc fatentur Gommaristæ seu Rigidi in Hollandia non posse rem ex scripturis solis componi. Non enim illa hæcenus inter litigantes eo modo sententiam dixit, vt villa pars se causa cecidisse fateretur.

Supereft vt Synodo concordiam sanciant; Verum nec hanc viam esse tollendis controuersis, odiisque idoneam ipsi satis fatentur. Quamquam enim Dudleus Charleton Regis Britannia apud ordines orator, Synodum nomine sui regis suadeat, ostendatque iudicem non esse, nisi Synodum, non persuasit tamen Arminianis.

Ego quidem in thesi ostendi Synodum esse non posse, libro de Synodo Euangelicorum, syncretismo, & pace Germania, sperare tamen se fingunt Rigidi, idcirco ex Germania, Britannia, Heluetia sui committens demagogos euocant, vt Arminianos obruerent.

Verum contra excipiunt Arminiani esse non posse, nec vilem esse. Quorum ego sententiam verissimam esse facile ostendam, & multis rationibus demonstrabo, & tu lecto plures à nostro P. Maximiliano Sandao petes.

§. 2. Prima ratio est. Non habent, qui legitime Synodum conuocent, non ergo legitima Synodus esse potest. Nisi enim auctoritate, & potestate magistratus cætus congregatus sit, turba est, in qua nec ordo, nec iurisdicção, nec auctoritas vlla esse potest. Clara igitur est consequentia. Antecedens fatentur ipsæ Prouincia Belgicæ, neque enim Rex quispiam, neque Generales status indicare possunt Synodum, prouincia autem nolunt, non erit igitur Synodus. Non potest Rex vllus, quia nullum agnoscunt ordines. Non possunt ipsi Ordines: Nam singulæ prouinciæ eam libertatem religionis obtinent, vt penes ipsas, non penes generales status ius sit statuendi. Hoc probat ille qui eâ de re scripsit accuratè, & oratoris Britannici errorem demonstrauit §. 51. Quia secundum Libertatem & patriæ Prouinciarumque priuilegia nulla omnino prouincia alteri, aut omnes vni, in rebus Religionis leges ponere vlla potestate aut iure possunt, nec suffragis iniuriam opprimere, tamen si vel vnica ab alijs omnibus dissentiret: sed necesse est singulas vnitim, in id quod agitur libere consentire. Nemo enim (nisi in Belgicæ rebus plane hostes sit) nescit, Prouinciarum quamlibet absolutam habere iurisdictionem, & vnam alteri non magis esse subditam, quam aut Imperatori aut regi cuiuscunque extraneo, idque in omnibus, ad quæ ex vipacificationis seu postrema vniõis, non obligantur. Quia sanè pacificatione nullatenus dominium suum & absolutam iurisdictionem abdicarunt; sed qualibet suam retinuit, tam in gubernatione Reipublicæ, quam in iustitiæ administratione, ac speciatim religionis cura. Imo tantum abest vt per hæc pacta conuenta Prouincia suis Priuilegijs, & ex iis consequo absoluto Domino renuntiarint, aut sibi inuicem in respectu specialibus ac particularibus priuilegijs, immunitatibus, exemptionibus, iuribus, statutis, laudabilibus & probatis consuetudinibus, aliisque iuribus preiudicare, aut impedimento esse voluerint: quin potius è contrario idcirco se coniunxerunt, vt semutuo modis omnibus, quoad possent, adiuuarent, stabiliarent, atque defenderent contra omnes, quicunque is forent, qui prædicta illarum priuilegia & iura de facto quomodolibet violare attentarent. Quo igitur fundamento nunc sub prætextu religionis, (quod ipsum etiam olim ab Hispanis tentatum) alijs prouincijs auctoritas sua diminuitur? Quia specierationis seu æquitaris, post alias, prouinciarum potentissima Hollandia (quæ durante bello maiora reliquis grauamina sustinuit, eaque magnis pecunijs collatis defendit) Dominatoni aliorum ac veluti tutela sub-

iciatur, idque ab iis qui maximis ab ea commodis affecti sunt? Rectè dictum à Lipsio, factiones vt plurimum ex ambitione pullulare, cum vnus alterum loco mouere eiusque sedem inuadere nititur. Deus nouit, & ego cuiusque conscientia relinquo, an non nostra calamitas eodem ex fonte ducat originem.

Prouincias autem nolle omnes, & ipsæ profiterentur, cogi autem non possunt. Quia illorum libertati iuramento cautum est.

§. 3. Secunda ratio. Altera pars, scilicet Remonstrantes, nimum tribuunt magistratui. Quos accusat Charleton, seculari potestati hanc auctoritatem deferre, dando Cæsari quod Cæsaris est, nimum in alteram partem declinare est. Et Deo auferre, quod est Dei. Nam Remonstrantes à Classibus, & fratribus suis Rigidis immitissime agitati ad auxilium Magistratus confugerunt, quod orator illis exprobat. Magistratum igitur iudicem illi volunt, non Synodum, ideoque Synodus esse non potest, quæ sine auctoritate futura est. Prius igitur statuendum est: sitne decidendi facultas penes Magistratum, an penes Synodum? Quæ controuersia finire inter eos non potest. Quia nec à Synodo, nec à Magistratu. Quia partes non sunt iudices idonei. Ideo non possunt pro se iudicare contra aduersarios, nec enim ministri Bataui sunt tota Ecclesiæ: nec ordinum potestas est vniuersalis in omnes ministros. Deinde tandem causa cadent prædicantes, & ius erit penes eos, qui plus poterunt. Rememini contra famulum suum iudicauit Serenissimus Rex Britannia magnæ; vt patet ex Summa conferentia Anni 1603. in Camera Maiestatis suæ peractæ. & à VVilhelmo Barlou Theologia Doctore & Chetina decano editæ, & deinde Leida lingua Belgica excusæ pagina 38. 30. cum enim contingeret Raynoldum mentionem facere instituendæ Synodi, in qua Episcopus cum Senioribus suis puncta controuersa determinaret, quæ antea decidi non potuerant, commota Maiestas Regia est, existimans illos Schoticam Senioritatem (sit venia verbo) intendere, aut id conari, quod tam cum Monarchia concordat (vt ipse Rex loquitur) quam cum demone D e v s. Ibi, inquit idem, Petrus & Paulus, Thomas & Mathias conuenient, & ex arbitrio suo me & consilium meum, omnesque processus nostros sua subiciunt censure. Ibi surget Petrus dicitque, Ita erit: & respondet Paulus, Non ita volumus, sed hoc modo erit; ac propterea quod antea dixi repero, Le Roy S'auisera [Rex ipse deliberabit] Amabo vos expectate etiamnum septem annos priusquam tale quid à me petatis; & si tunc asthmaticum me & præpinguem inueniatis & ventosis tubis obturatum, fortassis audientiam dabo. Qui certus sum, si vel iste regendi modus inualuerit, mihi tunc obturatum os iri. Vnde etiam patet Regiam M. non ad Synodum confugisse, sed ad Secretam suam cameram in Hampton Court.

Hæc igitur lis cum vtrinque magnis conatibus litigetur, & erit, & risum hostibus, commiserationem Catholicis exhibebit.

§. 4. Tertia ratio. Huc pertinet difficultas Synodorum Prouincialium, Geldria, Zutphania, Hollandia, Zelandia, Ultraiecti, Friis, Transfuluania, Groningæ: Forsitan & speciatim Amstelodami: eorum ministri incentores, & approbatores fuere publice factæ direptionis Arminianorum, quæ crudelitas operosa disputatione pallianda est, ne ceteris non probetur: At Synodi preparatorie impediunt generalem omnium prouinciarum; primo quidem quia diuersa sentient: Deinde quia ipsæ Synodi inter se diuise sunt. Synodus prouincialis Hollandia definire nihil poterit, quia Arminiani nihil nisi quod ipsi sentiunt, rectum iudicant, Gommaristæ nullum nisi Rigidum ablegabunt. Itaque altera pars contra alteram protestabitur, & tandem nemo tam stolidè

Polit. lib. 6. cap. 3.

Dudleus negat ad magistratum pertinere agere de Synodo.

Rex Britannia aliter sentit, quæ eius orator.

VVegsicha-el. 50. &c.

Synodi preparatorie non recte peragentur.

VVeg. 53.

Nullus in Belgio se videtur agnoscere.

Vbi multa sunt capita, nulli vni cõcessa est potestas in omnia.

VVegsicha-el. 50. &c.

Vide Emanuel & Meteren lib. 20. fol. 422. A. & 423. B.

Videatur Articulus 1. vniõis vltraiectina posterioris.

se aduersariorum odijs exponet, vt se cum semple-
na, hoc est, liugiosissima commissione sine spe der in
periculum.

*Synod⁹ Bel-
gica sine mi-
raculo colli-
gi non po-
test.*

*Subitame-
tamorpho-
sis in multis
fieri non so-
let.*

*Norma si-
des deest
Belgis.*

*Scriptura
vri non pos-
sunt.*

*Sine multis
Synodales
sententiam,
seu teneant,
maior erit
discordia.*

*Omnia Sy-
nodus insti-
tuta con-
fundet.*

*Palinodia
ministros
in-
fames.*

§. 5. Quarta ratio. Synodalis ille confessus, &
disceptatio, contra sententiam Calvinianorum in-
gens miraculum statuit, sine quo esse non potest. At
Ecclesiæ conuentus, & disputationes miraculis ne-
quaquam nituntur. Cur enim non potius angelum
cælo poscunt, quam Synodum moluntur, quæ si-
ne miraculo esse nulla potest? Miraculum vero in eo
est, quod homines sibi infensissimos, diuturnis, per-
tinacibusque odijs exasperatos, ira, pudore, æmula-
tione, mendacijs plenos, subita metamorphosi, mi-
tes, placidosque fore arbitrantur: Et cum insectos
præsentia incendat, armetque, hi mox vt se mutuo
conspexerint, omnia vitia exuturos opinantur.
Quasi vero Atreus, cum fratri aspectu stupefactus
hæsit, feritatem posuerit, aut Thyestes regijs opi-
bus non anteposuerit siluestres fugas, quia videndus
erat & frater. Hoc igitur assero sine manifesto mira-
culo non fore, sine irâ, iurgio, odio, maledictis,
contentione, inuidia, mendacijs disputationem, si
enim hætenus, vt de se mutuo testantur, omnia
mendacijs impleuerunt, cur nunc subito vereantur
fallere, quod hætenus didicerunt? Perinde igitur
faciunt, ac si quis montanos latrones in teneram
aliquam regionem immitteret, & data occa-
sione putaret continuo bonos colonos, virosque
euasuros.

§. 6. Quinta ratio. Nulla est regula & norma,
ad quam dirigere disputationes fidemque possint,
temere igitur in vasto controuersiarum oceano nau-
gent, & quo opinionis alicuius impetus egerit, ferantur
neccesse est. Non est scriptura, non traditio, non
Conciliorum, non Patrum, non Ecclesiæ auctoritas.
De primo probandum est, nam de cæteris sponte fa-
tentur.

Scripturam non posse esse illorum normam, &
iudicem tam facile patet, vt negare ipsi non possint;
vt supra ostensum est in Dordracensibus. Deinde
scripturam singuli pro opinionis suæ analogia inter-
pretantur, ex quo oritur, vt ea legenda anticipatas
sententias vnusquisque confirmet.

§. 7. Sexta ratio. Eorum qui à prouincijs ad Sy-
nodum mittentur, duplex conditio fingi potest: Vel
enim aduenient cum liberis mandatis, vt quod vi-
sum est in Synodo statuant. Aut sane in suarum prou-
inciarum sententiam iurati aduenient. Si libertas
dabitur, non tamen ipsi legati facile sententiam mu-
tabunt. Aut si mutant, non ideo sua transgressione
rotam prouinciam suam trahent. Imo maior hac ex
re discordia orietur. Fieri enim potest, vt Arminia-
narum vrbium legati pedibus in sententiam Gom-
maristarum transeant, & Gommaristarum depu-
tati Arminianas opiniones amplectantur: quod si
fieret, dissensiones omnes in duplum augerentur.
Varieque Rerumpublicarum motiones confurge-
rent.

§. 8. Septima ratio. Prouinciarum ministri, magi-
stratus, populusque, quo iure viuet, durante Synodo?
An omnia solita confidentiloquentia docebunt? an
vero ex futuro iudicij decreto omnia pendebunt? Si
docere pergunt, vtrinque nihil iuuabit Synodalis de-
finitio, cum sit paucorum, & quos errare facilimum
sit. Si dubitare inbeantur, cælum, & terram misce-
bunt: cum hætenus tam confidenter, tam furiose
sua dogmata propugnauerint. Itaque si quid in fide mu-
tarint illi, qui deputati fuerunt, ad suos nequaquam
reditus permittetur.

§. 9. Octaua ratio. Palinodiam, & reuocationem
opinionum impedit magnopere, is qui in Republi-
ca est, honoris, & famæ respectus. Cum enim alij alios

non modo vt hæreticos, sed etiam vt infames, men-
daces, calumniatoresque traduxerint, non possunt
redire in gratiam, nisi se tales fuisse agnoscant. Quam
rem illis perpetuo amici, inimici, atque nati, & nati
natorum exprobrabunt.

§. 10. Nonaratio. Ordo Synodi nullus omnino
futurus est. Nam vel præsidebunt Magistratus, vel
Prædicantes. Non magistratus: olim magistratum
Prædicantes non agnoscebant. Anno 1586. Prædican-
tes multi, inquit Oldē-Barneuel in Apologia, iam sta-
tus vltra non agnoscebant. Postulabant (in ijs statibus) à co-
mite Licestrio indictionem Synodi, quam nationalem appella-
bant. Deinde orator Charleton id negat faciendum
esse. Non prædicantes: nam eorum olim decretis
obstiterunt status, & dissimulare tamen sunt coacti.
Ita pag. 7. Oldē-Barneuelius. Diuulgantur decreta præ-
sentis Synodi Nationalis. Generales Status difficultatem fe-
cere in ijs approbandis sine consensu Statuum respectiuarum
prouinciarum, à quibus ipsi delegati, quo facto summam
contraxerunt inuidiam, & offenderunt plurimum. Actum
est contra illos scriptis, conatibus, publicis in templis con-
cionibus. Status Hollandici nonnihil tempore cessere, bo-
num factum rati, si ad tempus decreta acceptarent:
dummodo interea Status, Nobiles, & ciuitates suum qui-
que inuoluerent Ecclesia ministros constituendi, amouen-
dique.

Quod si tamen conueniant: parine iure, & merito
dicent suffragia? Quis pares numero, & odio conci-
liabit?

§. 11. Decima ratio. Quis numerus Synodaliū
constituetur? sint sane ducenti, si centenos Arminia-
nos totidem Gommaritis, paria componendo ex
aduerso loces: deinde æquale suffragiorum ius vtri-
que parti conferas, centum opiniones alijs centum
contrarias experiere. Si vni Sectæ plures attribuas, de
iniquitate querentur cæteri: Impari enim numero
quierunt, se multitudine opprimi dicent: sua suf-
fragia etsi minora, tamen saniora esse iactabunt.

§. 12. Ratio vndecima. Multi ex deputatis senten-
tiam suam publicis scriptis explicuerunt, alios dam-
narunt: Non refutabunt illi sua decreta: non enim
errasse se duntaxat, fateri oportebit, quod humanum
est, sed mentitos etiam, quod est impostorum.

§. 13. Duodecima ratio. Respublicæ, & ciuitates
plurimæ carcere, exilio, multis, aduersæ religionis
homines vexarunt: Amstelodamenses concursu fa-
cto publice expilari Arminianos viderunt: His non
sufficit erroris agnitio, sed necessaria est damnorum,
& contumeliarum compensatio, quam præstare &
luere oportebit prædicantes, quorum turbulentis
concionibus patria concussa est.

§. 14. Decima tertia ratio. Ecclesia eorū est inuisi-
bilis, omnes qui eam constituunt, inuisibiles; Syno-
dum igitur etiam inuisibilem esse oportet. Qualis Ec-
clesia, talis Synodus. Quid enim si in ea Synodo spi-
ritum Dei, fidemque nullus habeat? Esse igitur Sy-
nodus non potest. Quis enim conuocabit Ecclesiam,
quam videre, audire, cognoscere non potest? Syno-
dus pars Ecclesiæ est; & quidē nobilissima pars, non
formalis, sed integralis, itaque totius reconditi, & in-
aspectabilis, pars etiam inaspectabilis erit. Non igitur
Synodus eorum Ecclesia dici potest.

§. 15. Decima quarta. Hinc consequitur Concilij
decreto nullius conscientiam stringi, nescitur enim
an illa sit pars Ecclesiæ inuisibilis; atque adeo an sit
Ecclesiæ quam proferunt sententia, an vero infide-
lium, atque Ethnicorum.

§. 16. Decima quinta ratio. Synodo impedi-
mentum ex aduenarum multitudine, & varietate maxi-
mum obijcietur. Si n. suffragij iure Galli, Germani,
atque Angli donandi sunt, non potest id iudicio Ar-
minianorum aliter fieri, quam vt ex vtraque parte pari
nume- geseint.

*Prædicantes
magistrati-
bus in ijs.*

*Cedunt Sta-
tibus, sed ius tu-
um recu-
perant.*

*Locu-
modo
conu-*

*Synodus a-
plurimæ car-
ceris, exiles-
recondit.*

*Stapu-
vini.*

*Ecclesia in-
uisibilis, Sy-
nodus inui-
sibilis erit.*

*Sententia nō
obligat, nisi
constet esse
à vero indi-
ce dictam.*

*Synodus
alios vi-
alios sui*

numero sententiarum partes iuuentur, quæ res non modo litem non sedabit, sed in peregrinas regiones etiam disperget. Quamquam nunc quoque satis controuersiarum habeat tam Gallia, quam Anglia.

Principum
exteriorum
sententias
ferant pere-
grini.

§. 17. Decima sexta ratio. Exteriarum gentium Theologi, suorum cœtuum, Principum, ac Regum opinionibus obnoxij sunt, nec aliter sentire, aut loqui poterunt, quam illi à quibus mittuntur. Nec si aliter faciant, ab cœtibus & principibus suis recipi- tur vnquam. Si enim Auræus princeps iam olim de his ordinabat, quid nunc reges facient? De ordine, inquit Barneuelst. pag. 43. iam inde ab anno 74. quæstio- nes in his prouincijs motæ sunt: Afferantibus Domino meo Principe Auræo, pia m. & Dominis Statibus, sui muneris esse leges & ordinationes Ecclesiasticas condere, vt pote penes quos legitima superioritas resideret, conformiter ritui in om- nibus Regnis, Prouincijs, Rebus publicis. Ciuitatibus, recepto, quæ Reformationem aduersus Idololatriam, hæresin & tyrannidem Papatus susceperunt.

Ex alijs igitur partibus non nisi rigidus Zwinglia- nismus, aut Socinianismus, aut Lutheranismus erit expectandus. Cur enim non in subsidium Luthera- nos, & Catholicos vocent Arminiani, si Gommari- stæ trahant Zwinglianos?

Locus Sy-
nodo non
conuenit.

§. 18. Decima septima ratio. Ne locum quidem ex æquitate constituerunt, qui Synodum quærunt.

Dordracum nominarunt. Quia in re non pauca in- commodode accident. Primo ciuitas illa remota est à Phrisijs, Transilulanis, vt difficilius venturi sint, & non nisi tædio mansuri. Secundo, Insula est, ideo- que minus liber, & pro arbitrio discessus. Tertio. Dordracum antiquam cum Hollandia, cui se crebro opposuit, æmulationem exercet, itaque nihil mode- rabile ea in vrbe possunt expectare, quos præter gen- tis odium commune, etiam religionis causa perse- quuntur. Quarto. Nectutos puto futuros; Nam quamuis tumultum populi nondum in Arminianos conciuerint Dordracenses, nec more Ambsteloda- mensium mileros diripuerint, non tamen defuerunt Ministri eorum, qui publicitus acerbissime contra eos scripserunt, idque egerunt, vt Dordracensium Arminiani latere, quam expilari maluerint. Quinto, Forte timorem nonnullis incutient præcæ clades eluionum, nam cum à continente auelleretur, centum millia perierunt, vnus id hominis malefi- cium fuit. Sexto. Vino probando ea ciuitas aptior est, quam censendis dogmatibus; ideoque rō dordracen- sium non autem rōi arisvudæ rōi ibi collocarunt ma- iores, quod tamen ipsum non sine lite tenuerunt, multis enim contra Geldros, & Transilulanos con- tentionibus ius illud tenuerunt. Septimo. Suspe- cta est etiam Brabantia, & Hispanorum vicini- tas, quæ hisce litigijs excitata, de bello Quinti & sexti Euangelij classicum canet. Octauo. Dorda- cum plenum est Gallis, alijsque exteris, ideoque ci- uitas magno strepitu personat, non poterunt tu- ti esse Arminiani. Quod si insidiæ nullæ struuntur, cur non Leida, Harlemium, imo ipsa Haga concedi- tur.

An hoc agitur vt captiui Hispanis tradantur?

Synodus
alias vrbes
alias subij-

§. 19. Decima octaua ratio. Nimia Synodi indi- cenda contentio, magno prouinciarum aliter senti- entium præiudicio vrgetur; Cur enim legem Hol- landorum pars, & Zelædorum præscribant: cur Ma- gistratus Arminianos in ordinem redigunt: cur alias prouincias quasi victas & seruas occultis molitioni- bus examant? deinde præsidij premunt: Omnium horum causa est religio, pro cuius libertate se pu- gnasse putant Arminiani, & nunc grauissimas exa- ctiones pendere, non vt conscientijs consulant, sed vt abominatissimis Borboritarum, & Manichæorum insanijs subscribant. Sic igitur post tot contumelias

etiam publico decreto Synodi condemnentur, cū sit doctior, & honestior Hollandia, Belgicique pars, quis dubitare poterit, patientiam tam indigne læsam in furores abituram, inde arma in promptu fore?

§. 20. Decima nona ratio. Gommarianismus sine armis induci non potest, ciuitates igitur præsidio fir- mandæ sunt, vt Rigidorum opinionibus obsecun- dent, aut si credere nolint, obfisione cingendæ. Atq; hac ratione versis in mutua viscera gladijs, femine- cem patriam tradent illis, quorum imperium fugi- endo in miserrimam seruitutem specie libertatis deciderunt. Quæ enim facies illius patriæ futura est, in qua vnica secta dominatur, cæteri opprimuntur? Aut quomodo pro aris, & focis, pro religione pugna- bunt, qui propter religionem seruire coguntur? Qui ea solum causa, quia Zwinglianismo Rigido non credunt, cum infamiae nota dignitate sua deijciun- tur, cum ex vinculis apud inimicos causam dicunt.

Nimiam
bertas du-
plex est ser-
uitus.

Nunc superest aliqua spes, ideo nondum extrema tentantur, quod si Synodalis violentia in desperatio- nem eos egerit, qui nolunt esse Borborititis, & Mani- chæis magis insani, non poterunt se continere, quin quidlibet malint, quam ad horridas illas opiniones accedere. Quod si sub idem tempus in duciæ solu- antur, qua concordia resistere poterunt?

§. 21. Vigesima ratio. Synodi decretum quale fu- turum sit, iam ante prædixerunt Arminiani, & nunc præparatoria ostendunt. Nempe quo damnentur Arminiani, probentur Gommariistæ. Itaque nō opus est tam operosa, tam sumptuosa conuocatione, cum iam ante Synodum executio synodalis sententiæ vi- geat. In hunc enim finem Arminiani in patria, & ad Tribunal magnæ Britannia accusati sunt, præsidia vrbibus Arminianis imposita, Magistratus Arminia- ni in ordinem redacti, prædicantes coerciti, fugatiq; templa restituta Gommariistis. Quæ cum vehemen- ter animos offendant, si illa eadem publica Synodi nationalis sententia comprobentur, omnes qui cau- sa cadent, experientur hac re Amstelodamensibus, alijsque rigidis dominationem quæri.

Expectata
Synodus se-
uit, quid fa-
ciat regnans.

Turbas igitur & tumultus ciebit Synodus; Eos enim qui iure æquales sunt, & in speciem hætenus æquales fuere, inæquales faciet; quod in libero po- pulo sine magna commotione nunquam est factum, nunquam est futurum.

§. 22. Vicesima prima ratio. Vindicta à Rigidis quæretur, qui enim grauiter se læsos arbitrantur, qui- que verentur, ne maioribus incommodis afficiantur, illi vbi potentiam, & auctoritatem nacti fuerint, sæ- uius grassantur; at vero Rigidi de summis mollium iniurijs iudicio queruntur, & integros libros conscri- bunt; nemo itaq; sperare potest, in ira, quam iustissi- mam existimant, tam lentos fore, vt nō vtantur præ- sidio Synodi, qui ante Synodum hostilia omnia fe- cerunt. Colonia est impressa Epistola Hagensis, quæ Hollandia statum exponit. Initium est: Decimo quarto die Iunij è Phrisia secundo cursu huc appulit comes Wilhelmus.

Neque sperari potest rigidos victores fore mitio- res, quam fuerint molles, nam & natura sunt fero- ciores, & sectæ suæ decretis ad crudelitatem, quam etiam Deo tribuunt, incitantur, accedit dolor, & ira, quod iniuriam se passos arbitrantur. Denique illis, per quos vicerunt, hoc est, ministris rigidis obse- quendum erit.

§. 23. Vicesima secunda ratio. Ne sumptuum qui- dem ratio Synodū permittit. Nam primo multos esse oportet, alioqui auctoritas aberit, cum enim omnes hætenus sint æquales, pauculorum conciliabulum cæteris præiudicare non poterit. Deinde vocantur à Gallia, Anglia, Germania Coryphæi prædican- tium, sine illis enim parum firma decreta opinantur,

In multitu-
dine nimius
sumptus,
in paucitate
nulla au-
toritas.

O o o 4 impen-

impensas igitur numeroſo hoſpitiū exercitu creſcere eſt neceſſe. Tercio, non ſoli conuenient miniſtri, familiam vxoreſq; trahant, oportet. Curenim, cum dono caſtitatis careant, ad Synodalem coelibatū adigantur? Prima igitur ſeſſione ſancient de adducendis, aut retinendis familiis. Quarto, Diuturna erit Synodus, nam ſupra quinquaginta articulos controuerſos enumerant, cum autem haecenus ne vnum quidem decennio definiert, multos annos tam multis impendunt. Sint igitur miniſtri Arminiani quingenti, totidem Gommatifſe, exteri ducenti, in vniuerſum 1200. ſint octingenti politici, & legati Prouinciatarum, nam & illi ſententiam dicent, ne miniſtri ſuperent. Verum malo pauciores ponere, ſint ſane trecenti. Vt totus numerus Synodaliſ fit mille quingentorum, adde totidem vxores, famulos, & ancillas, filios, & filias, facile octona, vel nouena millia inuenies. His de hoſpitiū, victu, veſtitu proſpiciendum eſt; verum ita numerum contrahamus, quatuor duntaxat millia miniſtri cum ſuis familijs efficiant. Sumptu tamen magno patriam grauabunt, faciliuſque erit dena peditum armatorum millia alere, quam miniſtrorum praefertim exterorum, & vxorum laetitias inſtruere. Militum victus facili comeat via, doctores illi ſericiati, delicijs aſſueti, alias dapes expoſcunt. Nec decet Synodales, & omnium miniſtrorum primopilos nimia frugalitate caſtigari.

Sumptum vero illum grauem eſſe prouincijs fœderatis nemo dubitabit, qui penitus rationes eorum conſiderarit: omnia n. haecenus conturbata fuerunt. Docet hoc Apologia Barneueltij; qui refert, cum ipſe ad officium aduocati vocaretur, Collegia Magni, & prouincijs conſilij, rationum praefectos, & Magiſtratus Haga eo fuiſſe erga Status animo, vt voce ac ſcriptis in dubiū vocaret, eſſe etiam Statuum Hollandiae, & VVeſtphaliae reliqua tanta auctoritas, vt cenſum, & contributionum impoſitarum executionem facere poſſent. Pro mutuo accepto neceſſe fuiſſe quotannis duodecim penſionis loco, & duos pro proxenetis pendere addit: Maiora multo erant redditibus grauamina. Quam vero maiora fuerint, docet idem pag. 14. Ex quo tempore Rex Gallia cum rege Britannico, ac porro cum Hiſpano atque Archiducibus pacem inijt, nouem poſtremis belli annis excreuerant debitorum & expenſarum grauamina, vt omne cenſum ac contributionum pondus (tameſi non mediocriter adauctus eſſent) 26. millionibus ſtorenorum excederet: vltimi etiam duo anni parua admodum gloria, magnoque cum detrimento decurrerant, quin & maioris periculi reſtabat metus (duabus interim expeditionibus hoſtium vigilanti ſtudio amolitus) eo, quod per idem tempus exterorum ſubſidia, & minus certa, & cum maiore patriae onere coniuncta eſſent, quam antehac fuiſſent; & quod tantis grauaminibus incrementa ſumentibus, Status patriae totius tandem ad deſperationem redigendus videretur: quemadmodum triennio ante Senatores, & calculorum praefecti monuerant. Ecce tanta fuere grauamina, illa nunc in pace, aſſidentibus de Synodo conuocanda ciuitatibus aucta ſunt. Dum aliarum libertati aliae imminet, aliae ſuam libertatem, religionemque ciuilibus armis protegere, & tueri conantur. Interim & illae vrbes, quae nunc militem legunt, ne in Synodum conuocandam conſentire cogantur, multo difficilius ad ſumptus praefandos inducentur. Nam praedicantium contentiones multo patientius permittent, quam nummos pendant. Ne bellum praedicantium geratur, bellum in Republica geritur, nec deſunt tamen, qui putent, ciuitates pecuniam non collaturas, vt decetare poſſint praedicantes, cum omnibus opibus eorum ſedare certamina conentur.

Sumptu in
Synodum
expendendo
exercitus
alipoterit.

Hollandia
ere alieno
oppreſſa.

Discordia,
dum celan-
tur ſanabi-
les ſunt.

§. 24. Viceſima tertia ratio. Quaedam ſunt vulnera, quae ventum, auramque non ferunt, ita & haec mala Reipublicae patefacta medicinam reſpuunt. Synodus vera illa non modo faciet notoria, ſed etiam

ſummo iure, & publice nota. Quo facto pudor nequitiae amittitur. Recte hoc agnouit callidiſſimus ſc-nex Oldenbarneueltij, qui ſemper diſcordias illas celare conatus eſt. Ex animo, inq; pag. 27. Apol. dolui ob orta inter Remonſtrantes & Contraremonſtrantes diſſidia. Semper & omnibus modis laboraui, ne illae emanarent, aut in publicum erumperent. Procurato primum, vt praefidentibus diuerſis Eccleſiaſticis perſonis, cauſa Armini intra priuatos parietes examinaretur: quem in finem negotium in domo Domini de Noortvryck p. m. tanquam Senioris Curatoris vniuerſitatis Leydenſis, habitum deſeruiſſe, & deinde negotium inſtitutum in ſummo Conſilio inter Gommarum & Arminium Praefidibus Miniſtris diuerſarum Eccleſiarum vtriuſque partis. Ego neutram opinionum acceptaui, aut reſpui: cum intellexerim (conformiter ad ſapientem admodum inſtructionem & iteratum ſcriptum Regis Angliae) vtramque opinionum ſine preiudicio veritatis, in Chriſtiana charitate & vniōe tollerari poſſe. Caueo etiam, ne, qui harum tragediarum auctores ſint, indicem. Sed malum potiſſimum ex Synodali quodam Decreto prorupiſſe arbitror, quo Leydenſibus Theologiae profeſſoribus, & omnibus Praedicantibus praecceptum fuit, vt cum timore Dei aduerterent ad ea, quae conſeſſione Batauica & Catheciſmo Heydelbergensi contenta ſunt: & ſicubi quippiam dubitarent, id ſinguli annotatum ſuas ad Claſſes tranſmitterent. Cuius decreti cauſam dederant omnes priores Eccleſiaſticae diſſentiae & controuerſiae, quae cum Caſpare Coolhaes, H. Herbartis, Taco Sybrandts, Correlio VViggers, & alijs pluribus de intellectu, ſenſu, & varia interpretatione quorundam punctorum in ſupradictis duobus ſcriptis contentorum (praefertim Praeſtinationis Diuinae) originem traxerant: & quod propterea anno 1597. V. Ampl. Pot. intellexerant, Conſeſſionem in Synodali congregatione reuidentem & corrigendam. Nam poſtquam Commiſſarii veſtri vos de praedicto Synodali Decreto iam certiores feciſſent, iudiciaſt, non expedire, vt dubia Profeſſorum, & Praedicantium reſpectu eorum claſſibus traderentur; metuentes, ne ſic inter Theologantes ingens diſſenſionis flamma ſuſcitaretur. Ex quo maniſeſtiſſimum, & ordines, & Barneueltij hoc egſſe, vt tegerent illa probra, nuncigitur aperiri profundius, & oſtendari alienum eſt ab vtilitate publica.

§. 25. Viceſima quarta ratio. Nec modo controuerſiae, & errores, ſed ſcclera ipſa noſtrorum miniſtrorum per ora hominum traducentur; exemplo ſint Greuinchhouius, & Adrianus Smoutius, qui vel ſunt tales, quales ſe mutuo deſcribunt; hoc eſt, omnium bipedum nequiſſimi; vel non ſunt tales; & ſic neceſſe eſt omnium calumniatorum eſſe peſſimos. Quem vero in Synodum vocare poterimus, de quo non atrociora dicantur? Quid aliud erit illa Synodus, quam τὰν κερκῶν αὐτῶν γῶγες, hoc eſt, eorū hominum, quorum pudere prouinciam merito debeat.

§. 26. Viceſima quinta ratio. Dubius eſt Synodicae diſputationis euentus, aut certus. Si certo praedefinitum eſt, quod definiendum eſt, ſi praetium eſt iudiciū ſententijs, fruſtra orbis Caluiniānus in ſe commouetur. Si incertum, cur non timent, ne contra Rigidos, Amſteldamenſes, atque excellentiſſimum Auracae Principem ſententia feratur? Quod ſi fiat, quis non animaduertat, auctoritatem eius deiectum iri: & virum magnanimum contumeliam minime latitum.

§. 27. Viceſima ſexta ratio. Peraſta feliciter Synodo mox contra iudicia, ſcriptiones, famoſi libelli, & in rem & in perſonas proferentur. Omnes in ea aliqd, multi multa, nonnulli omnia improbabunt. Iracundia partiū ſic accendetur. Si voces liberae ſupprimantur, ex occulto virulentius mordebunt. Exemplum ſunt in Germania, quae poſt colloquia omnia Lutheranorum inter ſe, & eorundem cum Caluiniānis noto paroxyſmo tentata eſt, & bellū redintegranit.

§. 28. Viceſima ſeptima ratio. Norma diſputandi ex eorum legibus ſunt biblia, nulla vero ſunt authentica,

Numquam
eſt Synodi
vtilitas,
cum ante
conſtat de-
ſinitio.

Post Syno-
dum bella
redinte-
grantur.

Cur
Conce-
ſequer-

Matt
Hoe
non p
Conce
iniri
Calu

Hebraea, &
Graeca lin-
gua imperi-
na Syno-
dum impe-
dit.

rica, nisi hebraea in vetere, graeca in nouo testamen-
to. Caeterae versiones auctoritatem humanam habent,
vt illi sentiunt. Sola igitur Hebraea & Graeca lingua
in illa Synodo vsurpanda est, omniaque ad illam
normam examinanda. At vnde inter illos tot
Hebraei & Graeci? Tot, inquam, doctissimi, quibus
certo constet, se illas linguas ita percillare, vt inter-
pretandi errorem a se abesse sciant.

§. 29. Vicesima octaua ratio. Statuamus tamen in
natione Belgica tot Hebraice, Graecaeque doctissimos
esse, quis tamen nobis & alijs persuadebit, veros esse
ignoti textus interpretes? Quicquid enim agatur,
eorum verba non erunt nobis authentica.

Ita blasphemant illi.

§. 30. Vicesima nona ratio. Quin nonnulli eorum
vt Caluinus, vt Voistius, in ipsis biblijs hebraeis
errores, & mendacia inuenerunt. Adeo vt hoc fundam-
mento subruto, tota moles casura sit.

§. 31. Trigesima ratio. Venient ex Gallia, vt Scharpius,
qui negat, Magistratum leges ad conscientias pertinere.
Venient ex Anglia, qui Episcopos reducant, hoc est,
vt Puritani iudicant, sceleratam Antichristi scalam exstuant.
Hae portenta dicent Belgae.

§. 32. Trigesima prima ratio. Si Synodales iuramento,
quo suis opinionibus obligati sunt, placet solui, idem ius
tribuendum est omnibus ministris, alioqui Synodo obtemperare non tenebuntur. Timendum
vero, ne ea res ad milites, atque adeo Magistratus etiam
pertineat.

§. 33. Trigesima secunda ratio. Quanquam status
Generales, principesque in Synodo constituenda adlaborent,
nihil tamen vnquam inuitis praedicantibus conficietur.
Inuitis canibus venari difficile esse nostrates recte dicunt.
At inuitis omnibus Arminianis, hoc est, dimidia parte,
sed doctiore parte Synodus instituitur; inuiti venient,
ideoque tardi, omnia molientur, vt re imperfecta discedant.
Et quam hoc facile est. De conditionibus & legibus disputabunt,
excipient, protestabuntur. Si ad quaestiones responsio
quaratur, dilationes iterum, iterumque postulabunt,
valetudinem alij, occupationes nonnulli praetendent,
multi propter nuptias dicent se non posse disputare,
vt factum refert Greuinchouius. Summa est, non potest
esse Synodus, vbi dimidia pars non vult esse Synodus;
violentia fortassis adhibebitur, & adesse cogentur.
Vim depellere nequebunt, sed inutilis ea fuerit praesentia,
nam ad disputandum, respondendumque adigi non poterunt,
nisi volentes, nisi alacres. Synodus ergo esse non potest,
nec ex ea concordia.

CAPVT XL.

Formam Concilij ad pacem faciendam colligendi oportere sumi ex veteri Ecclesiae consuetudine.

Cur vetera Concilia sequenda.

Matthias Haë docet non posse Concilium iniri cum Caluinistis.

§. 1. Concilium ad pacem inchoandam ac stabilendam
vtile esse docui, nec aduersarij repugnant. Non posse etiam
Concilium haeticorum colligi, & cum utilitate haberi libro alio
demonstrauit, & si parum firma mea argumenta arbitrantur:
Ecce, cessent verba, & scribentium discursus, rem ipsam
dent. hic Rhodus est, hic saltent. Synodum Caluinolutheranam,
aut Rigidomollem colligant, & zara suar me experientia refutent.
Quod si non possunt Generale, at Nationale saltem. Dum fecerint,
fieri posse negabimus, nec immerito, quia velle se dicunt,
& hanc commodissimam viam fatentur, alias vias reiciunt,
vt supra ex scripto Hollandorum ostendi. Si igitur opus est
Concilio, nec ex nouitijs

doctoribus colligi potest, quid dubitamus Concilia vetera,
eorumque formam, & auctoritatem adfiscere, ne tanta
utilitate, quam vtrinq; fatemur, ne ipsa pace priuemur?
Tantumne in animo cuiusquam sancta & orthodoxa antiquitatis
odium parere potuit haesis, vt ne remedia quidem, &
beneficia ab illa accipere consentiat? An ignoramus agrorum
desperatissimos esse eos, qui aduersum remedia sunt contumaces?
& sincere medentium manus arbitrantur inimicas? Abist
a Christiano pectore ea durities, vt pacem nolit, abist ea
caecitas, vt incunda pacis aditum sibi ipsi pracludat.

§. 2. Quid igitur? an mihi per has ambages Concilium
Tridentinum suadebis? Vellem equidem, sed vereor vt
persuadeam, non quo testimonio suo destituta sit, quam
Concilium illud illustrauit, sed quia odio personarum,
veritatem ab illis non facile accipies, nondum enim vulnera,
quae Sycophantae, Concilij calumniatores fecere, sanata sunt.
Itaque olim quidem istius tibi Concilij gratiam feci, forte
sponte illud si cognoueris, amplecteris.

Mihi in hac religionum pugna & iactatione fieri videtur,
quod in medicina: permulti namque fastidio veterum
remediorum, & inani spe meliorum agyras, & impostores
circumforaneos cupidissime audiunt, interdum illis vitam,
& sanitatem, pollicitationibus inducunt, committunt. Et dum noua pro veris admiran-
tuntur, rei, & valetudinis iacturam faciunt, qui cum se
se proprio periculo, aliorum irrisu, alienae temeritati in
suo corpore experiunda artis potestate dedisse sentiunt,
ad veteres se medicos, Hippocraticos & Galenianos referunt,
probatos enim sine discrimine vt malunt, quam de nouis
iterum, atque incertis periclitari. Iam longo tempore a
prisca animarum medella, a solito pabulo, clamoribus suis
rerum nouarum nundinatores magnam hominum partem auocarunt.
Alio Lutherus, alio Caluinus, & in parte Lutheri sectae
multiplices, Osiander, Maior, Flaccus, Vbiquitarij
caeteri, Anomi, Anabaptistae, nec vnus illi commatis,
etsi omnes, mali, vocant. In parte vero Calu. Molles,
& Rigidi, Libertini Anglopapistae, Puritani. Omnes
salutem, vitam, sanitatem, & montes felicitatum, &
quidem absque labore promittunt, omnibus circumforaneis
impudentiores, at falsos se, fero homines creduli, &
leues experiuntur, nec plerisque ad reditum deest quicquam
nisi vulnere agnoscendorum, & detegendorum pudor.
Omnia indies mutari non vident tantum, sed etiam palpant.
Cur non igitur vetera consulunt, aut saltem aspicere
dignantur? cur noua sectantur, a suis auctoribus dam-
nata?

Dordrechtana contra omnes Synodales fuit.

Leuitas haec resecat.

Qualia Concilia.

§. 3. Concilium igitur generale sit, qualia prima illa
fuisse, etiam aduersarij concedunt, & sequentia fuisse nos
docemus. Nempe in quo iudices sedent Orthodoxi, & quorum
iam est fidei possessio, & contra eos, qui inuitata dogmata
invehunt, longa praescriptio, nouitas enim probari debet,
non autem iudicare vetustatem, & iuris indubitati est,
possessionem suo privilegio frui, nec ad probationem adigi:
quanquam & hoc praestant Concilia, veterisq; fidei
possessionem contra profanas nouitates asserunt. Cur enim
in Nicano sedeat iudex Arius, in sequentibus vero Euty-
ches, Nestorius, alij? Cur hoc tempore Libertini, Ariani,
Sociniani, Anabaptistae, & quidem eodem iure, numero,
& merito dicendarum sententiarum? An illi in Spiritu
sancto conuenient, qui Spiritum sanctum tota inferorum
panoplia oppugnant?

§. 4. Secundo. Sit in Concilio, nec pars Ecclesiae,
nec corpus sine capite, sed in senatu suo tota representetur
Ecclesia, nec vel pars contra totum conspiciat, vel absque
primaria sedis Antistite causa iudicetur.